

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Comparatio nostri cùm proximo circa bona temporalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

similibus gratulari, imo & quod ipsos gloriâ superent, ergo non est cur idem in hac vitâ nequeat fieri de sanctitate & gratiâ, saltem in quibusdam particularibus casibus.

IX.

Bona quaedam nostra, etiam spiritualia possunt interdum, imo debent bonis spiritualibus proximi proponi.

Dico secundò: Bona spiritualia proximi, quæ ad ejus animæ salutem necessaria sunt, bonis nostris etiam spiritualibus, ad quæ nec præcepto obstringimur, nec ad animæ nostræ salutem sunt necessaria, possunt, imo interdum debent anteferi: ita Valentia citatus, & communis Theologorum sententia. Ponamus exempli gratia concionatorem aliquem, qui dum vacat divini verbi prædicationi, seque hac in re sedulo aliorum salutem impendit, ponamus inquam, eum advertere minorem se in privatis pietatis exercitiis fervorem sentire, quàm dum sibi vacaret, vitæque contemplativæ se totum addiceret, hic non solum potest (cùm spiritualia hæc exercitia non sint sub præcepto, sicque eorum omisio sit licita) sed etiam tenetur in concionandâ adhuc munere persistere, cùm fructuosissimi, ut suppono, sint ejus labores, plurimùmque ad Dei gloriam & honorem faciant. Nec dubitari potest quin Deus hanc ejus jacturam postea ex suâ munificentia uberrimè sit compensaturus.

X.

Vitam suam quisque tenetur interdum pro salute proximi exponere.

Hinc à fortiori sequitur, debere quemque bona sua temporalia animæ proximi, bonisque ad illius salutem pertinentibus posthabere: imo, si proximus in extremâ sit necessitate, Spesque certa sit fore ut ei queat succurrere, nec alius sit eum juvandi modus, sequitur inquam, teneri unumquemque, etiam cum vitæ periculo illi superpetias ferre: ita S. Thomas quæst. 26. artic. 6. ad 3. Valentia hic, Disp. 3. quæst. 4. punct. 3. & alii communiter. Hinc S. Augustinus de Mendacio, cap. 6. sic habet: *Temporalem vitam suam pro aternâ vitâ proximi non dubitabit Christianus amittere.* Defumitur verò hæc doctrina ex illo Joannis 3. vers. 16. *Et nos debemus pro fratribus animas ponere.*

XI.

Quinam cum probabili tantum spe tenentur proximo succurrere in extremâ necessitate.

Dixi, si sit certa spes fore ut ei succurrat, si enim sit dubia subventio, ægrè tenebitur quis id tentare, nisi ii, quibus ex officio incumbit aliorum salutem curare, ut sunt parochi, & alii nonnulli, hi enim, si probabile sit, fore ut se hoc modo exponendo, proximum sibi subditum in extremâ necessitate constituent, in certo scilicet periculo aternæ damnationis, juvent, & ex illo periculo eximant; hi, inquam, teneri videntur hoc atterere, & cum vitæ propriæ periculo illi subvenire.

XII.

Ad quid in periculo gravi proximi tenentur ii, qui habent curam animarum.

Si verò periculum damni prædicti spiritualis proximi non sit extremum, tenetur quidem unusquisque cum aliquâ bonorum temporalium jacturâ ei succurrere, non tamen se vitæ periculo exponere. At si periculum spiritualis hujus damni in proximo sit grave, quamvis non extremum, ii qui curam animarum habent teneri videntur ei, etiam cum vitæ periculo succurrere, si spes certa sit subventionis; ex justitiâ namque ad hoc obligantur. Quare pastores ovibus suis prospicere tenentur, & quæ ad salutem iis necessaria sunt providere: unde nec fugere tempore pestis citra peccatum possunt, nec officium relinquere, nisi alios loco suo curent, qui hoc munus congruè obeant, & in gravi necessitate constitutis subsidia spiritualia suppedient. Tandem, si quis necessitati spirituali proximi, sine gravi suo incommodo subvenire possit, tenetur, idque ex obligatione gravi, si necessitas sit gravis, ex levi, si levis. Ex his particulares casus, qui occurrunt, facile decidentur.

Non licet pastoribus tempore pestis fugere.

SECTIO TERTIA.

Comparatio nostri cum proximo circa bona temporalia.

QUOAD primum, omnino amplectendum videtur, quod cum S. Thoma hic, q. 26. art. 3. Corpore, docent passim Theologi, quemlibet scilicet privatum teneri Rempubicam sibi bonisque suis anteferre: unde in gravi illius necessitate, non milites tantum, qui ex justitiâ obligantur, utpote stipendio ad hoc conducti, sed fundere, quivis alius qui est illius membrum, vitam pro illius incolumitate debet ex charitate exponere. Nonnulli tamen, ut Richardus in 4. Dist. 45. art. 2. q. 5. & Sylvester verbo *Ecclesia* aiunt hoc solum esse consilii.

Deinde in bonis corporalibus, quæ ad vitæ sustentationem non sunt necessaria, possumus proximum nobis antepone, & bona nostra illi in æquali nobiscum necessitate constituto largiri; nullo enim jure obligamur ad hæc bona nobis conservanda. Cùm tamen, ut ait S. Thomas citatus art. 4. quisque sibi propior sit quàm alteri, posset is hæc bona in dictis circumstantiis honestissimè, & salvâ Charitatis lege sibi retinere.

Addo ulterius, quamvis magis inclinationi Charitatis sit conformis, uti diximus, amor respectu sui ipsius quàm proximi, ubi nulla est obligatio cum peculiariter diligendi, cùm honestus amor sui ipsius juxta S. Thomam supra citatum sit regula amoris proximorum: existimo nihilominus, quando quis peculiarem obligationem non habet vitam suam conservandi, sed vita solummodo cum vitâ comparatur; existimo, inquam, posse aliquem, non licitè tantum, sed laudabiliter vitam suam pro amici, aut alterius proximi vitâ servandâ exponere, & pro eo mortem oppetere: ita post Bannem citatum, & Aragonium docet Valentia Disp. 3. quæst. 4. punct. 3. Victoria Relect. de homicidio num. 27. Toletus lib. 5. summa cap. 6. Azor tomo 2. lib. 12. cap. 4. quæst. 2. Lessius de Justitiâ, cap. 6. dub. 6. n. 30. videturque communis Theologorum sententia cum S. Thoma in 3. Dist. 29. quæst. unicâ, art. 5. ad 3. estque expressa mens S. Antonini 4. part. tit. 6. cap. 3. §. 8. & aliorum. Idem tradit Aristoteles lib. 9. Ethic. cap. 8. ubi sic habet: *Verum est quod de studioso dicitur, complura inquam ipsum agere amicorum & patriæ gratiâ, & si opus fuerit, mortem obire.*

Probatur primò ex illo Joannis cap. 15. v. 13. *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis;* ergo hoc honestum est, & in quibusdam casibus laudabile. Et sanè, si, quod communiter omnes docent, possit aliquis pro status sui defensione vitam periculo exponere, quidni idem pro statuere possit pro vitâ amici aut proximi conservandâ. Hinc S. Paulinus pro alio à servitute liberando, se tradidit servituti. Plus adhuc de Sanctulo præbytero refertur, qui ut diaconum quandam à morte servaret, ipse capitis abscissione mortem oppetiit.

Secundò probatur: In confesso est apud omnes posse filium pro parentis vitâ conservandâ suam amittere, idem ergo præstare poterit pro amico, imo & pro quocunque proximo; si enim semel liceat, semper licebit, eadem enim ratio virtutis ubique relucet, nempe honestas amicitia

I. Pro conf. variationse publicæ privatus quisque debet vitam pro fundere.

II. Bona nostra externa proximo in æquali nobiscum necessitate proferenda interduo largiri.

III. Honoris est qui vitam suam pro altera vitâ conservandâ opponere.

IV. Hæc mandata est Testamento.

V. Dicitur quodam Aristotele.

IV. Oportet posse aliquam vitam suam pro servandâ vitâ proximi pro fundere.

V. Qui mortem pro alio oppetit, id est mortem suam pro alio in illo actu, per se præstat.

aut gratitudinis, cuius honestatis intuitu vitam exponit, & pro alio moritur. Quare S. Thomas citatus, illum qui hoc modo pro alio mortem appetit, ait non ideo hoc facere, quod vitam corporalem proximi praeferat suam, sed quod bonum virtutis in hoc actu reperitur magis diligat quam suam vitam corporalem, unde hac ratione moriendo, servatur ordo Charitatis, & plus in hoc se diligit quam proximum, volendo scilicet sibi hanc honestatem. Hæc etiam est doctrina Aristotelis.

VI. Dicunt aliqui, hoc modo vitam pro altero profundere non esse actum virtutis, sed prodigalitatem. Confirmatur: non enim fumus vitæ nostræ domini; ergo tam diu eam conservare debemus, quamdiu id licet & honestè possumus, sed certum est vitæ propriæ conservationem hic esse licitam; ergo ad illam conservandam obligamur. Ad objectionem Respondetur, honestatem illam quæ relucet in hac expositione vitæ, hunc actum abundè excusare à prodigalitate: sicut si quis bona sua largissimè ex occasione produnderet, id citra vitium prodigalitatæ præstaret; idem ergo est in præsentia, cum enim hoc præstet ad tuendam virtutem, motivum hoc vitæ amissionem hic & nunc honestam reddit, quæ in sensu diviso hujus intentionis non esset honesta.

VII. Ad confirmationem dico, quantumvis non sumus vitam nostræ domini, in variis tamen casibus eam possumus honestè non conservare, quando nihilominus integrum nobis est illam non amittere, & licet, ac sine ullâ notâ possemus conservare. Sic, ut affirmat Lessius libro 4. cap. 3. dub. 2. num. 12. Carthusianus in extremo vitæ periculo, quamvis possit vesci carnibus, potest tamen ab iis abstinere, etiam si mors inde sequatur: idem ergo est in præsentia, ac proinde licet possit quis vitam hic honestè conservare, potest tamen eam honestè pro amico profunderere. Deinde, quamvis ut vitam suam servet, furiosum se invadentem licet quis possit occidere, potest nihilominus, ut passim docent omnes, se ab eo occidi permittere, sicque vitam suam amittere, ut illius vitam conservet, ergo idem præstare potest pro amici aut proximi vitæ tuendâ. Hinc aureum illud amicorum par Damon & Pithias à Sanctis Patribus, Divo Augustino, Divo Hieronymo, Divo Ambrosio, & aliis laudantur, quod unus pro altero ad mortem se obtulerit, quod honestissimè fecisse, disertè affirmant.

SECTIO QUARTA.

De ordine Charitatis servando in diligendis proximis.

I. ORDINEM aliquem in dilectione proximorum, non solum quoad effectum, sed etiam affectum servandum esse, id est non tantum ut externa in eos beneficia, ubi opus fuerit, & officia exhibeamus, sed etiam ut majorem erga hos quam illos amorem interiori geramus docet S. Thomas 2. 2. q. 26. art. 6. & contrariam nonnullorum assertionem irrationabilem appellat. Sanctum Thomam sequuntur Theologi: Divum verò Augustinum, dum libro primo de Doctrinâ Christianâ, cap. 28. & in expositione capituli sexti ad Galatas ait omnes æquè & pari affectu esse amandos, interpretantur quod tantum velis

omnes, nemine dempto, esse amandos, non tamen amandos æqualiter, seu non majorem erga hos quam illos habendum esse Charitatis affectum.

Probatum assertio ex illo ad Galatas c. 6. v. 10. *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos Fidei.* Ubi quamvis sermo præcipuè sit de externis operibus, ipsi exhibendis, cum tamen hæc ex interno amoris affectu procedant, rectè infertur hunc debere esse inæqualem, officia quippe hæc & beneficia, ut in se majora sunt, ita majoris internæ dilectionis sunt indicia; pari enim hæc passu, ne ficta ac simulata sit illa amoris testificatio, debent procedere. Pulchrè D. Thomas loco proximè citato hanc doctrinam tradit; ipsa proinde sancti Doctoris verba non abs re erit hic referre: *Oportet ergo, inquit, quod etiam inclinatio gratia, quæ est affectus charitatis, proportionetur his, quæ sunt exterius agenda: ita scilicet ut ad eos intensiorem charitatis affectum habeamus, quibus convenit nos magis beneficos esse. Et ideo dicendum est, quod etiam secundum affectum, oportet magis unum proximorum, quam alium diligere.*

Hoc posito, Dicendum primò: cæteris paribus, quo quis est nobis conjunctior, eo magis ei est subveniendum, & consequenter juxta dicta numero præcedente, major etiam charitatis affectus (qui ut ex S. Thoma proximè vidimus, externis operibus alteri exhibitus esse debet proportionatus) erga eum est habendus. Hoc clarè docere videtur S. Augustinus libro primo de Doctrinâ Christianâ, cap. 28. supra citato, his verbis: *Omnes homines æquè diligendi sunt, sed cum omnibus prodesse non possis, his potius consulendum est, qui pro locorum, vel temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictis tibi quasi quadam sorte junguntur.* Ratio est: cum enim, ut supra probatum est, post Deum, magis diligere quisque debeat seipsum, consequenter magis eos ex charitate amare debet, qui illi magis sunt conjuncti; quod enim propius ad eum accedunt, eò sunt magis ipse, & hoc titulo magis sunt diligendi, nam ut dictum est, regula amandi proximum est amor sui ipsius.

Magis ergo, per se loquendo diligendi sunt parentes, filii, fratres, maritus, uxor, & consanguinei, & universim illi, qui nobis carnis cognitione sunt conjuncti, ut colligitur ex S. Thoma 2. 2. quæst. 26. art. 7. & 8. Qui ejusdem civitatis aut collegii sunt, cæteris, benefactores non benefactoribus, illi qui curæ nostræ sunt commissi aliis ad nos nullo modo pertinentibus sunt anteposendi, & sic de cæteris, qui vel amicitia, vel alio vinculo nobis peculiariter sunt affecti. Inter amicos verò fidelior & antiquior, inter benefactores major est præferendus. Hæc autem de bonis ejusdem generis sunt intelligenda, spirituale scilicet bonum cum spirituali, corporale cum corporali comparando; extremæ enim & etiam gravi necessitati spirituali alicujus extranei subvenire quis potius tenetur, quam extremæ vel gravi necessitati corporali propinqui; quod etiam de aliis est asserendum.

Ut verò rem hanc magis in particulari discutiamus: in extremâ necessitate, loquendo de consanguineis, primo loco patri, deinde matri, mox filiis, postea marito & uxori quisque succurrere tenetur. De filio tamen & parente non levis est inter Theologos controversia; quidam enim affirmant si uterque in eadem gravi necessitate sit

II.

Probatum internum amoris affectum erga proximos debere esse inæqualem.

III.

Quo quis est magis nobis conjunctus, eo magis est ei succurrendum.

IV.

Magis in particulari declaratur qui quibus sint in ordinem Charitatis præferendi.

V.

Quisam inter ipsos consanguineos servandus sit ordo Charitatis.

ser. Ric. pri. gulf. ut pro. VI. Quamvis non sumus vite nostra dominus, eam tamen licitè possumus inter aliam non conservare. Hæc vita propriæ amissionis non est prodigalitas. Dum vitam conservare potes, licitè eam aliquando amittis. Damon & Pithias in hoc genere à SS. Patribus laudantur. V. videtur aliqui non solum circumstantiâ propriam. V. meriti alio modo, id est pro bonis, ut in illis sit clarè præ-